

Maatschappelijke betrokkenheid bij natuur

Burgers en bezoek

Diemen 2 maart 2018, Martin Goossen

Overzicht

- Inleiding
- Nationale enquête onder burgers
- Vormen van betrokkenheid
- Bezoek aan natuur en motieven
- Diemerbos en omgeving
- Conclusies en aanbevelingen

Inleiding

- Burgers willen meer zeggenschap (energieke maatschappij)
- Overheid heeft bezuinigd op publieke waarden. Zoektocht naar nieuwe verdienmodellen
- Overheid zet in op vermaatschappelijking van natuur:
 - Een beweging waarbij burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties meer initiatief nemen en/of participeren in de realisatie van natuur in al haar verschijningsvormen (natuurbeelden)
 - Overheid ziet het stoppen van biodiversiteitsverlies en “Natuur midden in de samenleving” als een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid.
 - Betrokkenheid bij natuur stimuleren

Vormen van betrokkenheid

Mate van betrokkenheid	Gebruiker	Beschermmer	Beslisser
Actief	*Bezoek aan groen in de stad, platteland, natuurgebied 68%	*Activiteiten voor natuur- en landschapsbeheer *Actief in burgerinitiatief: ik werk mee aan uitvoering burgerinitiatief 27%	*gericht op beïnvloeding van besluitvorming (inspraakavond, actie voeren) *Actief in burgerinitiatief: ik ben een van de initiatiefnemers 4%
Passief	*Gebruik informatiebronnen over natuur 48%	*Lidmaatschap natuurorganisaties *Financiële bijdrage voor natuur 24%	*Activiteiten voor natuur- en landschap gericht op beïnvloeding van besluitvorming: groen stemmen en handtekening zetten * ik ontvang informatie over het initiatief 25%

Aantal groene burgerinitiatieven lijkt toe te nemen

Grote diversiteit aan groene burgerinitiatieven

- Lokaal niveau (buurtgroen)
- Gericht op beleefbaar groen
- Instandhouden van al dan niet beschermde flora en fauna
- Gericht op gezondheid en samen dingen doen.
- Ontwikkeling en beheer van natuurgebieden.
- financiële ondersteuning en inbreng van grond, kennis, soepele regelgeving en organisatiecapaciteit zijn succesfactoren

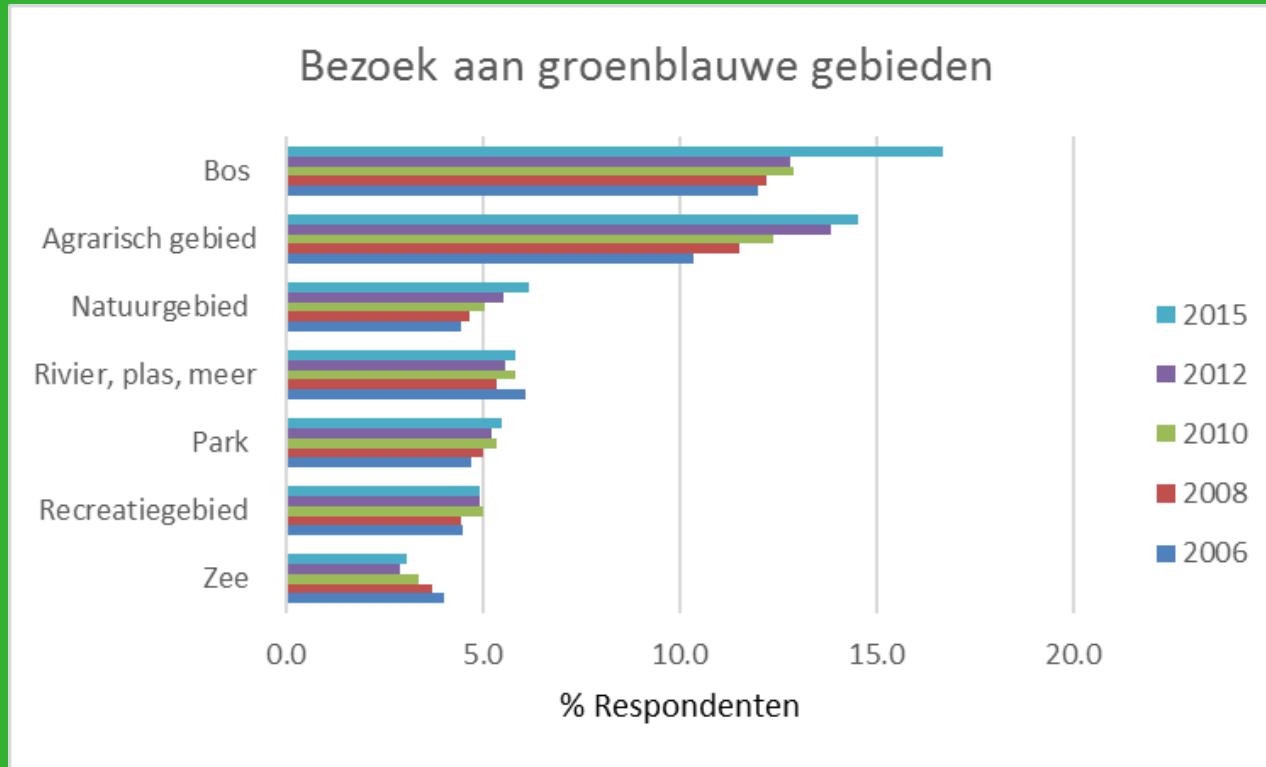
Legitimiteit burgerinitiatieven

- Hoogopgeleide, blanke man, van middelbare leeftijd sterk vertegenwoordigd bij groene burgerinitiatieven (den Ridder, Dekker, 2016; SCP, 2018)
- Door beperkte representativiteit is het risico groot dat de wensen van minderheden te veel buiten beschouwing blijven
- Type groen is vaak gericht op gebruik en beleving; vooralsnog geen aanwijzingen dat initiatieven leiden tot 'elitenatuur'
- Burgers vinden overheid hoofdverantwoordelijk voor natuur

Betrokkenheid vooral via bezoek

- Toename groene burgerinitiatieven door o.a. te focussen op natuurbezoek
- Ontwikkelingen in het bosbezoek
- Motieven om te gaan recreëren
- Motieven gekoppeld aan inrichting gebied

Bezoek aan gebieden voor vrijetijdsactiviteiten

Toename bezoek

- Bewijs dat natuur meer “in de samenleving” is?
- Drukker in het bos, maar Gelijktijdig bezuinigingen op onderhoud en beheer, met name op recreatievoorzieningen
- Op zoek naar nieuwe verdienmodellen
- Kwaliteit recreatieve beleving onder druk
- Is synergie mogelijk?

Motieven om te gaan recreëren en beleving

Gezelligheid 35 – 41%

Even er tussen uit 25 – 29%

Fysieke uitdaging 12 – 17%

Interesse 9– 14%

Opgaan in de natuur 7 – 9%

- Gemiddeld 2,3 motieven per trip
- Verschillende motieven in een tijdsperiode

Gezelligheid

Gezellig samen met vrienden of familie op stap

- Lekker in de zon zitten, “terrasje pikken” of luieren
- Recreatieve activiteiten worden georganiseerd en zijn vooral gezellig en leuk om te doen
- De activiteiten duren niet te lang en zijn niet te inspannend
- Pret hebben met elkaar en gezelligheid zijn de belangrijkste redenen van een bezoek aan een gebied

LEUK

Even er tussen uit

Even de batterij opladen

- Genieten en lekker bijkomen
- Weg uit de dagelijkse omgeving.
- Stress verdwijnt door lekker buiten te zijn en nergens meer aan te denken.
- Het bezoek aan een gebied is een ontsnapping aan het dagelijkse leven
- Groen gebied is het decor om tot rust te komen

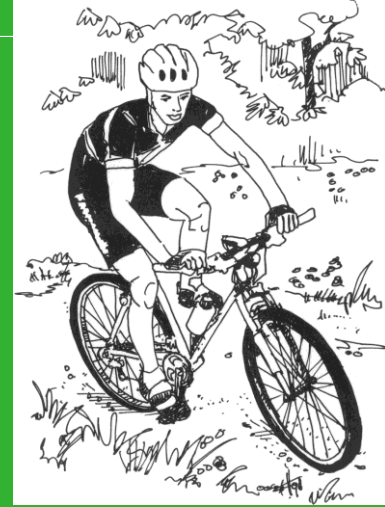

Fysieke uitdaging

De fysieke uitdaging wordt aangegaan

- Een route helemaal afmaken
- Survival, mountainbiken, droppings, in bomen klimmen, hardlopen, of een andere vorm van fysieke inspanning
- Inspannend, uitdagend en grensverleggend
- Het gebied is een mooi décor voor de uitdaging, maar de beleving richt zich vooral op de uitdaging en niet op het gebied

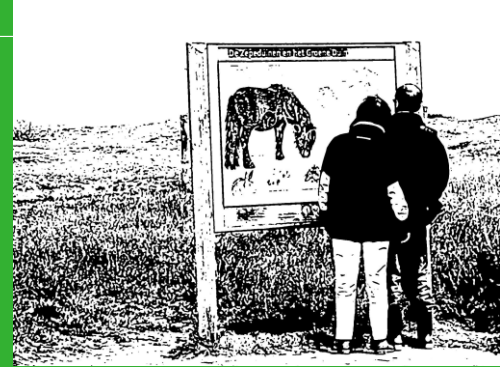

KICKEN/GAAF

Interesse

Lekker er tussenuit en ook nog iets leren

- Interessante dingen te weten komen over het gebied en ook bekijken
- Informatie op bordjes of smartphone met beschrijvingen, interessante verhalen en weetjes geven invulling aan de interesse voor het gebied.
- Een excursie met een boswachter die veel over het gebied kan vertellen, geeft een extra dimensie aan het bezoek.

Opgaan in de natuur

Liefde voor natuur is het kernwoord

- De liefde voor de natuur uit zich in het alles willen weten over vogels, zoogdieren, andere fauna of flora
- Men wil kunnen struinen door het gebied
- Het liefst alleen, of met iemand die ook dezelfde interesse en liefde voor natuur heeft

Recreatieschouw

Beoordeling van een gebied met indicatoren behorende bij de motieven

- 190 indicatoren onderscheiden m.b.v. Customer Journey:

van oriëntatie thuis, via bereikbaarheid van gebied en ontvangst in gebied, naar activiteit in gebied tot vertrek weer naar huis

Voorbeelden:

- Midden Delfland
- Groene Woud
- Nieuw Wulven

Recreatieschouw Nieuw Wulven

TOTAALOORDEEL		GEZELLIGHEID		TUSSEN UIT	
GOED	>75%	item	score %	item	score %
VOLDOENDE	50-75%	Bekendheid/informatie	17	Bekendheid/informatie	25
ONVOLDOENDE	25-50%	Bereikbaarheid	56	Bereikbaarheid	78
SLECHT	<25%	Bruikbaarheid:		Bruikbaarheid:	
		_Gebruikswaarde Ingang	10	_Gebruikswaarde Ingang	20
		_Belevingswaarde Ingang	55	_Belevingswaarde Ingang	71
		_Gebruikswaarde Gebied	57	_Gebruikswaarde Gebied	74
		_Belevingswaarde Gebied	75	_Belevingswaarde Gebied	62
		Totaal oordeel	45	Totaal oordeel	56
		Gebied scoort onvoldoende voor motief Gezelligheid		Gebied scoort voldoende voor het motief Tussen uit	
INTERESSE		OPGAAN		UITDAGING	
item	score %	item	score %	item	score %
Bekendheid/informatie	47	Bekendheid/informatie	50	Bekendheid/informatie	31
Bereikbaarheid	33	Bereikbaarheid	67	Bereikbaarheid	64
Bruikbaarheid:		Bruikbaarheid:		Bruikbaarheid:	
_Gebruikswaarde Ingang	19	_Gebruikswaarde Ingang	29	_Gebruikswaarde Ingang	6
_Belevingswaarde Ingang	100	_Belevingswaarde Ingang	43	_Belevingswaarde Ingang	100
_Gebruikswaarde Gebied	68	_Gebruikswaarde Gebied	43	_Gebruikswaarde Gebied	36
_Belevingswaarde Gebied	56	_Belevingswaarde Gebied	54	_Belevingswaarde Gebied	76
Totaal oordeel	52	Totaal oordeel	48	Totaal oordeel	51
Gebied scoort voldoende voor het motief Interesse		Gebied scoort onvoldoende voor het motief Opgaan		Gebied scoort voldoende voor het motief Utdaging	

Diversiteit in Diemerbos

Recreatieve zonering:

- Gezelligheid: niet mixen met Opgaen in natuur; dicht bij parkeerplaats cq stadsrand. Entree gebied belangrijk.
- Tussen uit: niet mixen met gebieden voor uitdaging. Nabij stadsrand in gebieden met zo min mogelijk geluidsbelasting. Hoge paddichtheid. Eigen toegangen
- Uitdaging: bij parkeerplaatsen en stadsranden, afhankelijk van moeilijkheidsgraad van het landschap
- Interesse: Mixen met delen van het agrarisch gebied
- Opgaen in natuur: afhankelijk van aanwezige biodiversiteit

Diversiteit in regio

- Diemberbos is slechts één van de bestemmingsgebieden van recreanten
- Creëer diverse belevingssferen binnen de actieradius van recreant (10 km) zodat er keuze is
- Ga uit van bestaande waarden zoals cultuurhistorische (structuren en elementen) en ecologische waarden (Natuur Netwerk)
- Bij een goed functionerend recreatielandschap is vraag en aanbod in evenwicht
- Motief Gezelligheid vraagt om beperkte ruimte en geconcentreerd; Even tussen uit en Opgaan in natuur vragen meer ruimte

Conclusies

- Burgerinitiatieven hebben baat bij een overheid als partner voor financiële ondersteuning en inbreng van grond, kennis, soepele regelgeving en organisatiecapaciteit.
- Betrokkenheid bij natuur gaat vooral via het bezoek aan natuur
- Het bezoek aan natuur is toegenomen
- Diversiteit in recreatievraag, maar motieven Gezelligheid en Even tussen uit zijn het grootst in omvang
- Type natuur moet aansluiten bij de (omvang van) motieven
- Zonering in een gebied, maar gebied moet dan wel voldoende oppervlakte hebben; regio ook meenemen in de beschouwing

Aanbevelingen

- Natuur midden in de samenleving: Focus op de diversiteit en omvang van de recreatievraag. Dit kan leiden tot aanleg nieuwe groengebieden rond steden
- Onderzoek welk type belevingssfeer nu wordt aangeboden in bestemmingsgebieden van recreanten (straal van max. 10 km)
- Schep diversiteit in het recreatieaanbod (zowel in het Diemerbos via zonering belevingssferen, als in de regio)
- Investeer in kwantiteit en kwaliteit
- Creëer groene verbindingen tussen stad en buitengebied
- Monitor de spreiding van het bezoek in het Diemerbos

Dank voor uw aandacht

Martin.goossen@wur.nl

Druktebeleving

Filmpjes met 2, 4, 8 en 16 zichtbare personen

4 personen

8 personen

Resultaten druktebeleving

- Toename van last van drukte is tussen 4 en 8 personen (op ca. 100 meter pad) het grootst.
- 4 personen op drukste uur is omgerekend een sociale opvangcapaciteit van 10,8 personen per ha per dag (norm: 9 wandelaars en 3 fietsers in bos)
- druktebeleving heeft een negatieve invloed op de aantrekkelijkheid; voor het motief 'er even tussenuit' sterker dan voor motief 'gezelligheid'.
- bij grotere aantallen personen ervaart men bij het motief 'er even tussenuit' meer last van drukte dan bij het motief 'gezelligheid'
- 45% van de wandelaars geeft aan het gedrag aan te passen (thuis blijven, op voorhand een ander gebied kiezen, bij aankomst een ander gebied kiezen) op grond van geconstateerde of verwachte grote drukte in het (favoriete) groengebied.

Honden (representatief onderzoek voor SBB in 2015)

- Overlast door honden lijkt mee te vallen. Het is vooral plaatsgebonden. In kleinere natuurgebieden, waar veel mensen gebruik van maken en waar er weinig alternatieve natuurgebieden in de buurt zijn, is de overlast het grootst.
- Hondenbezitters zijn grootgebruikers van natuurgebieden. Daarmee zijn ze de “ogen en oren” van een gebied. Voor hen zijn honden onderdeel van de natuur.
- Het hebben van een hond maakt gezond, maar kan een negatief effect hebben op dieren, vooral in het broedseizoen. Honden lijken een positief effect te hebben op laagblijvende flora.
- Loslopende honden op plaatsen waar dat niet mag geeft de grootste overlast. Hondenbezitters hebben een voorkeur voor ruime hondenlosloopgebieden.
- Meer toezicht op de regels is gewenst